

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna och VFU

Lärosäte: Stockholms universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnena: **matematik och svenska.**

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap och svenska.**

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Läroutbildning vid Stockholms universitet (SU) är integrerad i den befintliga modellen för ledning och styrning av universitetet, med två vetenskapsområden med tillhörande nämnder och beredningar: Områdesnämnden för humanvetenskap och Områdesnämnden för naturvetenskap. Områdesnämnderna ansvarar för strategisk planering av utbildning och forskning, samordning av fakultetsövergripande utbildning och forskning samt intern och extern samverkan. På grund av läroutbildningarnas områdesövergripande mångvetenskapliga karaktär finns det en beredning för läroutbildningsfrågor på respektive område med nära samarbete sinsemellan, som gemensamt diskuterar och bereder ärenden inför beslut i respektive områdesnämnd. Övergripande strategiska frågor kring läroutbildning diskuteras av de båda områdesnämnderna tillsammans med universitetsledningen i det områdesövergripande rådet.

Huvudansvaret för genomförandet av utbildningen inom de olika läroutbildningsprogrammen och inriktningarna ligger på så kallade programansvariga institutioner. För varje program eller inriktning av program finns också ett programråd med ansvar för programmets innehåll och progression. I programrådet ingår ledamöter från samtliga de i utbildningen kursansvariga institutionerna. Programrådet leds av en ordförande från den programansvariga institutionen. De programansvariga institutionerna samverkar med varandra i frågor som spänner över flera program och inriktningar. Samverkan med externa verksamhetsföreträdare sker både i universitetsgemensamma arbetsgrupper och i styrgrupper samt på institutionsnivå (se vidare bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan).

SU erhöll examenstillstånd i december 2010 för Ämneslärarprogrammet. Utbildningarna startade ht 11 med ett antal ämneskombinationer i enlighet med Högskoleförordningen. Programmet leder till en ämneslärarexamen på avancerad nivå med behörighet att undervisa i de ämnen som ingår i den valda kombinationen på 7-9 resp. 7-9 och gymnasiet. Ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasiet ges f.n. inom följande ämnen: biologi, engelska, franska, fysik, geografi, historia, kemi, matematik, religionskunskap, samhällskunskap, spanska, svenska, svenska som andraspråk, teknik och tyska.

Utbildningen omfattar 300 hp (varav 120 hp + 90 hp ämnesstudier) för samtliga kombinationer förutom svenska och samhällskunskap som omfattar 330 hp (varav 120 hp + 120 hp ämnesstudier).

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i årskurs 7-9 har sedan 2011 i perioder getts i följande ämnen: biologi, engelska, fysik, historia, geografi, matematik, kemi, religionskunskap, svenska, svenska som andraspråk, spanska, teknik. Åren 2016-2017 var det ej någon antagning på inriktningen 7-9 inom de humanistiska ämnena p.g.a. låg efterfrågan på programmet. Inriktningen mot 7-9 har under 2011-2018 getts som treämneshögskoleutbildning (270 hp) med ett antal kombinationer (90 hp + 45 hp + 45 hp ämnesstudier) enligt 2011 års examensordning. Fr.o.m. ht 18 ges även Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i årskurs 7-9 (240 hp) i två ämnen (varav 90 hp + 60 hp ämnesstudier) enligt den förändring i Högskoleförordningen som trädde i kraft 180702. Denna tvåämnesinriktning för 7-9 erbjöds inför ht 18 för ämneskombinationer med språk och humanistiska resp. samhällsvetenskapliga ämnen. Utbildningen startade ht 18 enbart med språkkombinationer, men inför vt 19 kommer fler ämneskombinationer att ges. Samtliga kurser är campusförlagda med undantag för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU, 30 hp) som är förlagd till skolor i Stockholms län enligt samverkansavtal med skolhuvudmännen.

Ämneslärarprogrammet har sedan starten 2011 organiserats i två övergripande strukturer som är anpassade till SU:s organisation med två vetenskapsområden. Studenter som läser ett språkämne eller ett humanistiskt eller samhällsvetenskapligt ämne som ingångsämne läser enligt en ämnesintegrerad struktur där ämnesstudier varvas med studier i UVK och VFU. UVK och VFU läses under tre olika terminer i början, mitten och slutet av utbildningen, med en ämnesperiod som avslutande termin. Denna struktur kommer i självvärderingen att benämnas *den integrerade strukturen*. Studenter som läser matematik och naturvetenskapliga ämnen läser enligt en ämneskoncentrerad struktur där utbildningen inleds med tre års ämnesstudier, varefter UVK, VFU och en ämnesperiod utgör de sista två årens studier (se översikt nedan). Den sistnämnda strukturen kommer i självvärderingen att benämnas *den ämneskoncentrerade strukturen*.

Majoriteten av studenterna på Ämneslärarprogrammet läser enligt den integrerade strukturen som har utformats enligt studenters önskemål om att UVK och VFU ska komma tidigt i utbildningen för att möjliggöra en integration av teori och praktik. I studiegången från ht 17 har ämnesstudierna i ämne 2 tidigarelägs, vilket är ett resultat av pedagogiska överväganden som syftar till att ge studenterna möjlighet att tillgodogöra sig VFU II och III i bägge sina undervisningsämnen, samt en tydligare progression i utbildningen som helhet. Samtliga VFU-kurser fr.o.m. ht 17 är inriktade på att studenterna ska undervisa inom sina ämnen med en fastlagd progression i tre steg, där de undervisar i sitt ingångsämne under VFU I och i bägge sina ämnen under VFU II och VFU III. Minst ett trepartssamtal inom varje ämne ingår, där en VFU-kurslärare besöker en lektion och därefter genomför ett samtal med studenten och VFU-handledaren. Syftet med trepartssamtalet är att stärka studentens professionsutveckling genom att föra ett gemensamt samtal om studentens styrkor och utvecklingsområden.

Matematik och naturvetenskapliga ämnen har ett lägre söktryck med färre studenter och ibland endast enstaka studenter i varje ämne. Den ämneskoncentrerade strukturen möjliggör att även dessa studenter kan antas kontinuerligt, i och med att de under sina första tre år samläser med studenter som läser sina ämnen inom andra kandidatprogram eller som fristående kurser, och därefter under tre terminer samläser UVK och VFU med studenter i Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Det är viktigt att notera att om matematik utgör ingångsämne läses det tillsammans med ett eller två naturvetenskapliga ämnen inom den ämneskoncentrerade strukturen. För inriktning 7-9 kan även teknik ingå i ämneskombinationen. Matematik kan emellertid ingå som andra eller tredje ämne även inom den integrerade strukturen. Inom den ämneskoncentrerade strukturen undervisar studenterna i alla sina ämnen under samtliga VFU-kurser med förväntade studieresultat som till sitt innehåll överensstämmer med VFU-kurserna i den integrerade strukturen. Tre trepartssamtal ingår i utbildningen i syfte att stärka studentens professionsutveckling.

I bägge strukturerna ingår UVK (60 hp) och VFU (30 hp). I tidigare studiegångar bestod UVK av ett antal separata kurser under olika terminer i programmet. Fr.o.m. ht 17 består UVK av tre större, sammanhängande kurser med en gemensam tematik som belyses genom skilda perspektiv i olika delkurser. UVK är identisk för 7-9 och gymnasiet. VFU organiseras på ett enhetligt sätt för 7-9 och gymnasiet i form av tre kurser. Nedan följer en översikt över studiegångarna för Ämneslärarprogrammet:

Termin 1	Ämne 1 (1-30 hp)
Termin 2	Ämne 1 (31-60 hp)
Termin 3	UVK I, "Skolan i samhället" (22,5 hp) + VFU I (7,5 hp)
Termin 4	Ämne 2 (1-30 hp)
Termin 5	UVK II, "Eleven i skolan" (22,5 hp) + VFU II (7,5 hp)
Termin 6	Ämne 2 (31-60 hp) inkl. Självständigt arbete (15 hp) GN
Termin 7	UVK III, "Undervisning och utveckling" (15 hp) + VFU III (15 hp)
Termin 8	Ämne 1 (61-90 hp) inkl. Självständigt arbete (15 hp) AN

Studiegången för den integrerade strukturen mot 7-9, språk och humaniora, fr.o.m. ht 18

Termin 1	Ämne 1 (1-30 hp)
Termin 2	Ämne 1 (31-60 hp)
Termin 3	UVK I, "Skolan i samhället" (22,5 hp) + VFU I (7,5 hp)
Termin 4	Ämne 2 (1-30 hp)
Termin 5	Ämne 2 (31-60 hp)
Termin 6	UVK II, "Eleven i skolan" (22,5 hp) + VFU II (7,5 hp)
Termin 7	Ämne 2 (60-90 hp) inkl. Självständigt arbete (15 hp) GN
Termin 8	Ämne 1 (60-90 hp)
Termin 9	UVK III, "Undervisning och utveckling" (15 hp) + VFU III (15 hp)
Termin 10	Ämne 1 (90-120 hp) inkl. Självständigt arbete (15 hp) AN

Studiegången för den integrerade strukturen mot gymnasiet i språk, humaniora och samhällsvetenskapliga ämnen, fr.o.m. ht 17. För kombinationen samhällskunskap-svenska tillkommer en termin 11 p.g.a. ytterligare en termins ämnesstudier.

Termin 1-6	Ämnesstudier i biologi, fysik, geografi, kemi, matematik, naturkunskap, teknik beroende på kombination 90 hp + 45 hp + 45 hp (7-9) 90 hp + 90 hp (gymnasiet) Självständigt arbete (15 hp) på GN ingår i ämnesstudierna termin 1-6
Termin 7	UVK I, "Skolan i samhället" (22,5 hp) + VFU I (7,5 hp)
Termin 8	UVK II, "Eleven i skolan" (15 hp) + UVK III "Undervisning och utveckling" (7,5 hp) + VFU II (7,5 hp)
Termin 9	VFU III (15 hp) + Ämnesdidaktik 7,5 hp (ingår i UVK) + Självständigt arbete i ämnesdidaktik (första 7,5 hp av sammanlagt 30 p), AN (inriktning 7-9 kan välja att skriva självständigt arbete 15 hp istället och avsluta studierna termin 9).
Termin 10	Ämnesdidaktik 7,5 hp (ingår i UVK) samt Självständigt arbete i ämnesdidaktik (resterande 22,5 hp av sammanlagt 30 hp)

Studiegången för den ämneskoncentrerade strukturen mot 7-9 och gymnasiet för matematik och de naturvetenskapliga ämnena

Programansvarig institution för studenter med matematik och naturvetenskapliga ämnen är Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND). Programansvarig institution för studenter med språk som ingångsämne är Institutionen för språkdidaktik (ISD), och för studenter med ett humanistiskt-samhällsvetenskapligt ämne som ingångsämne är Institutionen för de humanistiska och de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD) programansvarig.

Som framgår av tabellerna är UVK och VFU i bägge strukturerna förlagda till tre gemensamma terminer. UVK-studiernas utformning skiljer sig i viss mån åt mellan den integrerade och den ämneskoncentrerade strukturen. Detta har sin grund i den ovan nämnda samläsningen med KPU i den sistnämnda strukturen. Nedan följer en översikt över upplägget för de tre terminerna med UVK och VFU:

UVK- och VFU-kurser under termin 3 för 7-9 och gymnasiet	UVK I: "Skolan i samhället" (22,5 hp) innehållande "Kunskap och vetenskap" (2,5 hp), "Utbildningens historia och skolans plats i samhället" (6,5 hp), "Juridik och etik i skolans värld" (2,5 hp), "Framträdande och retorik" (3,5 hp), "Ämnesdidaktik" (7,5 hp) VFU I (7,5 hp)
UVK- och VFU-kurser under termin 5 för 7-9 och termin 6 för gymnasiet	UVK II: "Eleven i skolan" (22,5 hp) innehållande "Teorier om lärande och individens utveckling" (7,5 hp), "Sociala relationer i skolan" (7,5 hp), "Specialpedagogik" (7,5 hp) VFU II (7,5 hp)
UVK- och VFU-kurser under termin 7 för 7-9 och termin 9 för gymnasiet	UVK III: "Undervisning och utveckling" (15 hp) innehållande "Utvecklingsarbete" (2,5 hp), "Forskningsmetodik" (5 hp), "Ämnesdidaktik" (7,5 hp) VFU III (15 hp)

UVK och VFU inom den integrerade strukturen fr.o.m. ht 17

UVK- och VFU-kurser under termin 7 för 7-9 och gymnasiet	UVK I: "Skolan i samhället" (22,5 hp) innehållande "Ämnesdidaktik med läroplansteori" (7,5 hp), "Utbildningens historia och skolans plats i samhället" (5 hp), "Juridik och etik i skolans värld" (2,5 hp), "Ämnesdidaktik med betyg och bedömning" (7,5 hp) VFU I (7,5 hp)
UVK- och VFU-kurser under termin 8 för 7-9 och gymnasiet	UVK II: "Eleven i skolan" (15 hp) innehållande "Teorier om lärande" (5 hp), "Sociala relationer i skolan" (5 hp), "Specialpedagogik" (5 hp) UVK III: "Undervisning och utveckling" (7,5 hp) innehållande "Utvecklingsarbete" (2,5 hp), "Ämnesdidaktik", 5 hp VFU II (7,5 hp)
UVK- och VFU-kurser under termin 9 och 10 för 7-9 och gymnasiet	VFU III (15 hp) Ämnesdidaktik (7,5 hp + 7,5 hp) som avslutande kurser inom UVK (alternativt Självständigt arbete i ämnesdidaktik för inriktning 7-9).

UVK och VFU inom den ämneskoncentrerade strukturen fr.o.m. ht 17

Den övergripande administrationen av och antagningen till programmen sker på de tre programansvariga institutionerna HSD, ISD och MND, medan administrationen för enskilda kurser sker på kursgivande institution. Som nämnts ovan har varje programansvarig institution ett programråd, där programövergripande frågor diskuteras och bereds. Programråden samverkar även regelbundet genom att delta i varandras möten. Det kan gälla frågor om kurs- och programinnehåll, dimensionering, gemensamma programupptakter, studentutvärderingar av såväl kurser som programmet i sin helhet, samt kursplaner och utbildningsplaner. Olika underlag går sedan vidare för beslut i institutionsstyrelse och övergripande beslutande organ.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Studenterna läser samma kurser inom UVK och VFU oavsett om de studerar med inriktning 7-9 eller gymnasiet. Självvärderingen, såväl under denna rubrik som generellt i del 1 av självvärderingen, gäller därför för bägge inriktningarna. För bägge strukturerna gäller att UVK och VFU ges inom ramen för tre sammanhållna terminer i programmet, vilket motiverar att dessa bägge delar behandlas tillsammans i del 1 av självvärderingen. Kurserna i VFU ges av de programansvariga institutionerna HSD, ISD, MND. Delkurserna inom de tre sammanhängande UVK-kurserna är förlagda till olika institutioner på SU för att säkerställa bästa möjliga vetenskapliga och professionsnära kompetens inom respektive ämnesområde vilket framgår av nedanstående tabell.

Delkurs i UVK I, II eller III	Delkursansvarig institution
"Forskningsmetodik" (5 hp)	Filosofiska institutionen, ges i den integrerade strukturen i UVK III
"Framträdande och retorik" (2,5 hp)	Institutionen för svenska och flerspråkighet, ges i den integrerade strukturen i UVK I
"Juridik och etik i skolans värld" (2,5 hp)	Institutionen för juridik, ges i UVK I i bägge strukturerna
"Kunskap och vetenskap" (2,5 hp)	Filosofiska institutionen, ges i den integrerade strukturen i UVK I
"Sociala relationer i skolan" (7,5 hp resp. 5 hp)	Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, ges i UVK II både i integrerade och ämneskoncentrerade strukturen.
"Specialpedagogik" (7,5 hp resp. 5 hp)	Specialpedagogiska institutionen, ges i UVK II både i integrerade och ämneskoncentrerade strukturen.
"Teorier om lärande och individens utveckling" (7,5 hp) resp. "Teorier om lärande" (5 hp)	Institutionen för pedagogik och didaktik, ges i UVK II både i integrerade och ämneskoncentrerade strukturen.
"Utbildningens historia och skolans plats i samhället" (6,5 hp resp. 5 hp)	Institutionen för pedagogik och didaktik, ges i UVK I både i integrerade och ämneskoncentrerade strukturen.
"Utveckling" (2,5 hp resp. 1,5 hp)	Institutionen för pedagogik och didaktik, ges i UVK III både i integrerade och ämneskoncentrerade strukturen.
"Ämnesdidaktik" (inklusive läroplansteori, betyg och bedömning; 2 delkurser omfattande 7,5 hp + 7,5 hp i den integrerade strukturen och 3 delkurser omfattande 7,5 hp + 7,5 hp + 5 hp i den ämneskoncentrerade strukturen)	Ges av respektive ämnesdidaktisk programansvarig institution (HSD, ISD och MND) beroende på ingångsämne

Som framgår av lärartabellen undervisar 77 lärare inom UVK, varav 5 professorer, 40 lektorer, 19 adjunkter, 4 doktorander, 4 adjungerade lärare samt 5 timlärare. Av dessa har 61 % doktorsexamen och 65 % lärarexamen, vilket innebär att studenterna möter ett stort antal forskarutbildade lärare, men även många lärare med professionserfarenhet. SU har i sin strategiska plan för 2015-2018 prioriterat anställning av adjungerade lärare, som ett led i att stärka lärarutbildningarnas professionsrelevans. Samtliga 38 lärare som undervisar i VFU-kurserna har relevant lärarexamen och erfarenhet från egen undervisning i skolan.

För trepartssamtal i VFU-kurserna sker ett samarbete över institutionsgränserna för att säkerställa att studenterna får besök av en ämnesdidaktiker i sina undervisningsämnen. Andelen adjunkter och adjungerade lärare är högre i VFU (53 %) än i UVK (30 %). Adjunkter/adjungerade lärare har i högre utsträckning relevant professionserfarenhet, vilket ses som väsentligt för kvaliteten på VFU. Utöver de i tabellen namngivna lärarna medverkar ett mindre antal externt anställda lärare på timbasis för trepartssamtal under VFU-kurserna. Dessa externa lärare ska enligt avtal ha relevant lärarexamen och har i regel själva lång erfarenhet som VFU-handledare. SU har ett övergripande samverkansavtal med skolhuvudmännen som stipulerar att varje student ska få en VFU-handledare som är behörig att undervisa i studentens undervisningsämnen och som har genomgått handledarutbildning omfattande 7,5 hp. SU erbjuder därför kontinuerligt både campusförlagda och kommunförlagda VFU-handledarutbildningar, och även kortare introduktioner för dem som behöver en introduktion till SU:s VFU-bedömningsmodell med webbaserat material och campusträffar. Ambitionen om utbildade VFU-handledare har hittills inte helt kunnat nås. Kravet på genomgången handledarutbildning har därför skärpts i det nya samverkansavtal som träder i kraft 190101, vilket sannolikt ökar incitamenten för samtliga skolhuvudmän att skapa förutsättningar för lärare att kunna gå utbildningarna.

Lärare på SU har en fastlagd tid för forskning, utvecklingsarbete och egen kompetensutveckling (FoU) inom ramen för sin tjänstgöring. FoU-tiden uppgår enligt SU:s villkorsavtal till minst 30 % av tjänstgöringstiden för disputerade lärare och minst 15 % för adjunkter. På de institutioner som svarar för UVK och VFU finns skolrelaterad och professionsnära forskning, vilket främjar upprätthållandet och utvecklingen av lärarnas vetenskapliga och professionsrelaterade kompetens. Som exempel kan nämnas att IPD har en forskargrupp som fokuserar på skolors organisering, utveckling och ledning (SOUL) både internationellt och nationellt. IPD bedriver även forskning inom utbildningshistoria och utbildningssociologi samt bl.a. om organisationspedagogik, multimodalt lärande och vuxnas lärande. BUV har en forskargrupp som fokuserar på social interaktion och diskursiv teori där bl.a. social kategorisering genom språkanvändning undersöks. Specialpedagogiska institutionen bedriver forskning bl.a. inom forskningsområdet "Lärandemiljöer, didaktisk utveckling och inkludering i skola och förskola". På de ämnesdidaktiska institutionerna bedrivs övergripande ämnesdidaktisk forskning om t.ex. bedömning samt praktikinära forskningsprojekt i samverkan med verksamma lärare (se Utbildningsmiljö). Det finns särskilda program för forskarutbildning av tillsvidareanställda adjunkter. På MND bedriver tre adjunkter doktorandstudier på halvtid i projekt som särskilt fokuserar på ämneslärarutbildning. ISD har beviljats bidrag från Vetenskapsrådet för en forskarskola för lärarutbildare med start ht 18, "Lärande, undervisning och bedömning av svenska och engelska. Flerspråkighet som tillgång och utmaning", i vilken tre doktorander har antagits till forskarutbildningen vid ISD. Vid HSD har en institutionsgemensam satsning på fortbildning om flerspråkighet inletts från ht 18 i samarbete med Nationellt centrum för svenska som andraspråk. På samtliga institutioner som ger UVK och VFU finns forskningsseminarier som ger lärarna möjlighet till fortbildning och uppdatering inom aktuell forskning.

Lärare som anställs vid SU måste numera ha motsvarande minst 15 hp högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande kompetens, och för de lärare som inte har detta upprättas individuella planer för att genomgå sådan utbildning. Förutsättningarna för personalens pedagogiska kompetensutveckling tillgodoses bl.a. genom Centrum för universitetslärarutbildning (CeUL), som erbjuder en rad kurser för lärare som undervisar på SU. CeUL ger sedan ht 17 en särskild kurs, "Kompetensutveckling för lärarutbildare" (motsv. 7,5 hp), som riktar sig specifikt till lärarutbildare som vill knyta teori och forskning till de utmaningar de möter i sin egen lärarutbildningspraktik och få stöd i att ta vara på sina och kollegors erfarenheter som professionella lärare.

Utöver ovan nämnda kompetensutvecklingskurser utser SU varje år pedagogiska ambassadörer som har uppdraget att driva ett pedagogiskt utvecklingsprojekt vid sin egen institution. Exempel på sådana pedagogiska utvecklingsprojekt som kommer programmets studenter till del är "Mobilt lärande som pedagogisk resurs i lärarutbildning" som specifikt syftade till att öka den digitala kompetensen bland lärarutbildare på SU och "Främjande av interaktivitet för lärande i internetbaserad undervisning". Under 2018 har även intressegrupper om högskolepedagogik bildats kring undervisning och lärande.

Sammantaget står den samlade lärarkapaciteten på SU väl i proportion till omfattningen på UVK- och VFU-kurserna inom utbildningen och de examensmål som dessa kurser examinerar. Eftersom Ämneslärarprogrammet på SU omfattar ett stort antal studenter med olika ämneskombinationer, uppstår

naturligtvis till och från utmaningar vad gäller bemanningsplanering och kontinuitet inom de olika delkurserna och kurserna. Externa forskningsmedel och olika externa eller interna uppdrag gör att lärare som har lång erfarenhet av att undervisa på vissa kurser kan behöva ersättas under en period. Denna typ av tillfälliga bortfall av lärare kan i normalfallet lösas med andra tillsvidareanställda lärare på institutionen, och mer sällan genom utlysning av vikariat eller anställning av timlärare. Som framgår av lärartabellen är endast 5 av 77 lärare som undervisar inom UVK timanställda, och endast 1 lärare är vikarierande lektor. Det finns vidare väl inarbetade samarbetsrutiner med institutionsövergripande möten för att introducera nya lärare i UVK. Såväl denna typ av tillfälliga åtgärder, som den mer långsiktiga strategiska planeringen för att säkra kompetensförsörjningen, görs på SU på institutionsnivå, i dialog med respektive fakultetsledning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

SU erbjuder en stark forskningsmiljö och yrkesinriktad kompetensutvecklingsmiljö när det gäller bl.a. pedagogik, didaktik, interaktion, bedömning, social interaktion, utvärdering, digitala resurser i undervisning, flerspråkighet och andraspråksperspektiv, samt en mängd olika forskningsprojekt inom ämnesdidaktik som berör ämnen som är relevanta för UVK och VFU. Som exempel kan särskilt nämnas projektet "Stockholm Teaching & Learning Studies" (STLS), som är en plattform för undervisningsutvecklande ämnesdidaktisk forskning. STLS bedrivs i samverkan mellan SU och skolhuvudmän i Stockholms stad med syfte att initiera, stödja och sprida forsknings- och utvecklingsprojekt som rör ämnesdidaktiska frågor och problem som uppstår i klassrummet. De vetenskapliga ledarna för plattformen är knutna till HSD och MND. Forsknings- och utbildningsmiljön på SU stärks även av en betydande forskning på flera institutioner inom formativ bedömning och inom övergripande områden som "Forskningsstudier om lärandemiljöer och didaktisk utveckling" och "Jämlikhet, demokrati och värdegrundsfrågor" som är några av de särskilda forskningsområdena på Specialpedagogiska institutionen. Den breda vetenskapliga kompetens som studenterna möter på de olika institutioner som ger UVK och den professionskompetens som ligger till grund för VFU-kurserna gör att utbildningsmiljön håller en hög vetenskaplig standard med kopplingar till skola och lärarprofession.

Förutsättningarna för att utveckla ett nära samband mellan forskning och utbildning är mycket goda. I programråden, där studentrepresentanter och företrädare för verksamheten har avsatta platser, diskuteras pedagogiska frågor som syftar till att skapa en kreativ utbildningsmiljö som bidrar till att kopplingen mellan forskning och utbildningen blir tydlig och en naturlig del av utbildningen. Bland de undervisande lärarna sker en kontinuerlig diskussion och granskning av kurslitteraturen, så att den är fortsatt aktuell och

uppdaterad avseende forskningen inom kursens ämnesområden. Kurslitteraturen granskas vidare av lärare med relevant vetenskaplig och professionsrelaterad kompetens i kursplanegrupper, kursmöten och institutionsstyrelser innan den fastställs och publiceras senast två månader före kursstart. Kurslitteratur skriven av forskande lärare på de aktuella institutionerna ingår i flera av delkurserna i UVK I-III. Delkurserna "Framträdande och retorik" (3,5 hp) samt "Juridik och etik i skolans värld" (2,5 hp) innehåller forskningsbaserad kurslitteratur som har skrivits särskilt för lärarutbildningsstudenterna på SU för att anpassa utbildningen till såväl aktuell forskning som de professionsnära aspekterna. I de två ämnesdidaktiska delkurserna i UVK I för den ämneskoncentrerade strukturen är tre av kursböckerna skrivna av forskande lärare på MND, varav två professorer. Dessa delkurser har i kursvärderingar genomgående fått mycket positiva omdömen av studenterna, som upplever att innehållet är tydligt förankrat i skolans vardagspraktik.

Även den starka forskningen inom svenska som andraspråk och flerspråkighet som bedrivs vid flera av de institutioner som är involverade i UVK är viktig för samtliga lärarstudenter på SU med tanke på det ökande antalet flerspråkiga elever i storstadsregionerna och samhället som helhet. Denna forskning kommer studenterna till del bl.a. genom att delkurserna i ämnesdidaktik i UVK I-kursen fr.o.m. ht 17 inkluderar förväntade studieresultat där lärarstudenterna ska uppvisa kunskaper om flerspråkiga elevers behov och förutsättningar. En resurs för kunskap om flerspråkighet och lärande är även Nationellt centrum för svenska som andraspråk, som är knutet till ISD som fristående enhet.

Ett kritiskt granskande förhållningssätt tränas under samtliga UVK-kurser, bl.a. genom delkursen "Kunskap och vetenskap" (2,5 hp) som inleder UVK I i den integrerade strukturen. Studenter som läser den ämneskoncentrerade strukturen möter istället detta innehåll i kursen "Vetenskaplighet" (1,5 p) som ingår i ämnesstudierna (se vidare del 2 – Matematik). De högre seminarier som ges på de institutioner som är involverade i UVK annonseras på respektive institutions webbplats och är ibland öppna även för allmänheten. När det gäller seminarier och föreläsningar av inbjudna forskare brukar undervisande lärare ibland lägga in dessa i studenternas schema för att på så sätt integrera föreläsningarna i aktuell kurs. På vissa institutioner inbjuds ibland även studenter att delta i doktorandseminarier, vilket ger möjlighet att samtala kring forskningsrelaterade frågor som rör undervisningens såväl vetenskapliga som professionsorienterade förutsättningar. På så sätt ges flera möjligheter för lärare och studenter att kontinuerligt delta i en forskande kontext och att tillägna sig ett forskande förhållningssätt.

En särskild enhet för att främja en stimulerande och kreativ utbildningsmiljö för just lärarstudenter återfinns i Medieverkstan. Den är en lärandemiljö som syftar till att stärka lärarstudenternas digitala och didaktiska kompetens på olika sätt. Mediepedagoger på plats erbjuder alla lärarstudenter tekniskt och pedagogiskt stöd i samband med kursuppgifter där digitala resurser kan eller ska användas, exempelvis i skapandet av multimediala produktioner inom ljud, bild, video och text. De erbjuder också stöd i arbetet med redovisningar och projekt, liksom beträffande studenternas obligatoriska digitala VFU-portfölj vilken används som ett professionsverktyg för formativ och summativ bedömning under hela utbildningen. Lärarstudenter har även möjlighet att låna utrustning som digital ljud- och videoinspelningsutrustning och stillbildskameror.

Utbildningsmiljön främjar också såväl det vetenskapliga som det professionsinriktade arbetet hos lärarna. Respektive institution tillhandahåller medel där lärarna kan ansöka om konferensbidrag för att presentera egen forskning. HSD kommer att vara värd för den internationella konferensen NoFa (Nordic Conference on Teaching and Learning in Curriculum Subjects) om ämnesdidaktik i alla ämnen under 2019. Disputerade lärare ingår i olika kollegier och forskargrupper på sina institutioner, där de kan dela erfarenheter, diskutera strategiska forskningsfrågor och samverka kring projekt. Det finns också regelbundna utlysningar där centrala kvalitetsmedel kan sökas för att utveckla kurser och utbildningsmiljön inom programmet. Ett projekt för att utveckla fler resurser för röstvärd som inslag i lärarutbildningen har beviljats rektorsmedel under 2018-2019 och leds av en forskare vid Språkstudion på ISD. HSD har också erhållit rektorsmedel under 2018-2019 för att utveckla en modell för betygskriterier som på ett tydligt och systematiskt sätt knyter samman förväntade studieresultat, undervisningsaktiviteter och examination. För utveckling av UVK-kurserna har rektorsmedel erhållits och institutionsövergripande temadagar har anordnats med fokus på de olika delarnas innehåll och anknytning till varandra och till examensmålen (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Det finns slutligen en omfattande kompetensutveckling inom VFU. Exempelvis anordnas årliga VFU-konferenser där VFU-kurslärare från olika institutioner på SU

inbjuds att delta för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. SU har också en aktiv samverkan med skolhuvudmännen i Stockholmsregionen för gemensam utveckling av VFU.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Ovanstående examensmål examineras i ett flertal kurser i programmet, såväl inom ämnes- och ämnesdidaktikstudierna (se del 2) som inom UVK och VFU. Den del av examensmålet som rör kunskap om vetenskapsteori och kvantitativa resp. kvalitativa forskningsmetoder examineras inom delkurserna "Kunskap och vetenskap" (2,5 hp) inom UVK I samt "Forskningsmetodik" (5 hp) inom UVK III för de studenter som läser den integrerade strukturen. "Kunskap och vetenskap" belyser aspekter som rör ett vetenskapligt förhållningssätt, en akademisk kunskapssyn samt objektivitet. Studenterna tränas genom diskussionsfrågor i vetenskaplig argumentation och kritiskt tänkande och diskuterar aspekter som opartiskhet, medvetenhet och öppenhet, vilket även är av stor relevans för lärarprofessionen. Undervisningen sker i form av föreläsningar med diskussionsuppgifter. Delkursen examineras genom en skriftlig salstentamen med betygsskalan G/U p.g.a. det begränsade omfånget. För betyget G krävs att studenten enligt de förväntade studieresultaten ska kunna:

- definiera grundläggande relevanta begrepp såsom vetenskap, kunskap och objektivitet
- grunderna för att analysera och värdera vetenskaplig argumentation
- resonera kring utmaningar förknippade med vetenskapliga undersökningar

I delkursen "Forskningsmetodik" (5 hp) examineras fördjupade kunskaper i vetenskapsteori samt kunskaper om kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder. Denna delkurs kommer att ges första gången ht 21 i den integrerade strukturen. Kursinnehållet kommer i jämförelse med den tidigare UVK-kursen med liknande innehåll att ha ett större fokus på ämnesdidaktiskt inriktad forskningsmetodik (2,5 hp av sammanlagt 5 hp). Syftet är att stärka studenternas kunskaper om forskningsmetoder som är relevanta för professionsinriktad forskning och att förbereda dem för det avslutande självständiga arbetet på avancerad nivå i programmet. Kursen, där exempel på ämnesdidaktisk forskning med kvantitativa och kvalitativa metoder tas upp och analyseras, kommer att ges av Filosofiska institutionen i samarbete med forskare på de ämnesdidaktiska institutionerna. Undervisningen kommer att bestå av föreläsningar och seminarier, där studenterna övar kritisk argumentation och metoder för hypotesprövning, tolkning och förståelse. Värdet av empirisk evidens som utgångspunkt för vetenskap diskuteras liksom grunderna i forskningsetik. Delkursen examineras genom salstentamen med betygsskalan A-F. För att få godkänt resultat ska studenten kunna redogöra för huvuddragen hos centrala kunskapsteoretiska, vetenskapsteoretiska och forskningsmetodiska frågeställningar och begrepp på ett i stort sett korrekt sätt. Betygskriterierna för kursen delges studenterna i kursbeskrivningen på kursens första dag, där sambandet mellan kursinnehåll, förväntade studieresultat och examinationsformer klarläggs. Studenterna medvetandegörs om vad som krävs för de olika betygsstegen, vilket också behandlas kontinuerligt under kursens gång. Denna procedur gäller för samtliga kurser som ingår i programmet.

Att studenterna inom UVK i den integrerade strukturen läser två delkurser om vetenskapsteori och forskningsmetodik på Filosofiska institutionen, samtidigt som de läser metodkurser inom sina respektive ämnen där de skriver sina självständiga arbeten, utgör en styrka inom programmet. Kunskaperna fördjupas genom att olika forskningsperspektiv möts och att studenterna läser uppdaterad och specialiserad kurslitteratur. I tidigare kursomgångar uttryckte vissa studenter att de fann kursen alltför teoretisk och utan tydlig koppling till resten av utbildningen. För att tydliggöra sammanhanget mellan detta kursinnehåll och övriga delar av UVK och andra kurser i programmet, delades denna kurs upp i två delkurser som nu ingår i kurserna "Skolan i samhället" resp. "Undervisning och utveckling". Kopplingen till programmet och yrkesprofessionen har därmed blivit tydligare, och studenternas möjligheter att tillgodogöra sig kursinnehållet och uppnå examensmålet stärks betydligt i och med att den andra delkursen nu ligger i slutet av programmet på avancerad nivå. De studenter som läser den ämneskoncentrerade strukturen (matematik och naturvetenskapliga ämnen) examineras på ovanstående examensmål främst inom sina ämnesstudier, i det självständiga arbetet i ämnesdidaktik på avancerad nivå (30 hp) samt i UVK-kursen "Forskningsmetoder i matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik A" (7,5 hp) som läses sista terminen parallellt med det självständiga arbetet (se del 2). Ett ytterligare exempel på examination av kunskaper om forskningsmetoder är UVK II-delkursen "Teorier om lärande och individens utveckling", där studenterna genomför observationsstudier i klassrummet utifrån boken *Deltagande observation*.

Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för professionsutövningen fokuseras i flera delkurser inom UVK, bl.a. i de ämnesdidaktiska delkurserna och i

delkursen ”Specialpedagogik” samt i sista VFU-kursen. Utgångspunkt är bl.a. Skolverkets definition av beprövad erfarenhet såsom kunskap som är dokumenterad, kvalitetssäkrad och genererad vid upprepade tillfällen över tid. I delkursen Ämnesdidaktik (7,5 hp) i UVK I i den integrerade strukturen, liksom i den första av de två ämnesdidaktiska delkurserna i UVK I i den ämneskoncentrerade strukturen, ska studenten för att bli godkänd kunna diskutera och analysera ämnesdidaktiska frågeställningar som rör forskning om undervisning och lärande med relevans för såväl professionen som det aktuella ämnet. Kursinnehållet diskuteras under obligatoriska seminarier som utgör en viktig grund för att mer specifikt belysa själva relationen mellan forskning och beprövad erfarenhet, samt vad denna relation har för betydelse för de olika typer av kunskaper som krävs för yrkesutövandet. Samma examensmål fördjupas sedan i UVK III-kursen ”Undervisning och utveckling” på avancerad nivå i den integrerade strukturen, där studenterna tränas i att analysera och problematisera relationen mellan undervisning, lärande och bedömning av elevers kunskapsutveckling utifrån aktuella styrdokument och ämnesdidaktisk forskning.

För att ytterligare stärka relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ingår en examinerande uppgift i den längre, avslutande VFU-kursen (15 hp), där studenterna i bägge strukturerna skriver en avslutande uppgift som syftar till att redovisa och relatera sina pedagogiska grundtankar till både vetenskapliga teorier och beprövad erfarenhet. Till grund för denna kursuppgift ligger de teoretiska och praktiska kunskaper som studenterna har inhämtat i samtliga tidigare kurser inom programmet. Kursuppgiften redovisas med hjälp av multimodala resurser, vilket syftar till att stärka studenternas digitala kompetens och förmåga att aktivt använda och analysera filmklipp från sin egen undervisning för att utveckla den professionella kompetensen. I VFU III används en tregradig betygsskala (U/G/VG).

Upplägget att studenterna examineras på detta examensmål i såväl UVK som VFU har utvecklats som ett sätt att stärka möjligheten att diskutera och analysera hur vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet förhåller sig till varandra genom hela utbildningen. En utmaning som bl.a. avspeglas i de årliga programutvärderingarna är att studenterna kan uppleva en klyfta mellan å ena sidan ämneskurserna och de mer teoretiska UVK-delarna och å andra sidan VFU och kurserna/delkurserna i ämnesdidaktik. Dessa frågor diskuteras kontinuerligt i programrådet i syfte att stärka sammanhanget mellan olika delar av programmet. Den genomförda omstruktureringen av UVK-kurserna syftade till att åstadkomma en tydligare integration av alla kurser i programmet, och därmed underlätta för studenterna att se hur samtliga kurser har relevans för lärarprofessionen, och att vetenskaplig grund såväl som beprövad erfarenhet utgör viktiga delar i utbildningen. I den ämneskoncentrerade strukturen utgör ämnesdidaktiken inom både UVK och ämnesstudierna en stor del av de sista två årens studier. Även med detta upplägg möjliggörs ett återkommande fokus på relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, genom att teorier som introduceras i de teoretiska kurserna kommer i nära anslutning till deras tillämpning under studenternas VFU.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Examensmålet examineras i ett flertal kurser, bl.a. inom de ämnes-/ämnesdidaktiska studierna med de självständiga arbetena som redovisas i del 2. Inom UVK och VFU examineras examensmålet framför allt inom de ämnesdidaktiska delkurserna i UVK I och III samt i den avslutande VFU-kursen. De ämnesdidaktiska delkurserna tar upp ämnesdidaktisk teori och historik samt forskning om undervisning och lärande. Under den första ämnesdidaktiska delkursen i UVK I tränar studenterna sin förmåga att kritiskt och självständigt reflektera över aktuell ämnesdidaktisk forskning och relatera den till den konkreta klassrumsundervisningen. För att kunna tillvarata dessa kunskaper på ett konkret plan i yrkesverksamheten ingår examinerande uppgifter där studenterna ska utforma egna och kritiskt granska andras lektionsplaneringar, vilka ska utformas med tydliga syften för planerade aktiviteter samt referenser till såväl styrdokument som aktuell ämnesdidaktisk och läroplansteoretisk forskning. Undervisningen består av föreläsningar och obligatoriska seminarier, samt förberedande gruppövningar. Under seminarierna diskuteras kurslitteraturen gemensamt och studenterna har olika typer av obligatoriska förberedelseuppgifter som t.ex. kan innebära att de läser utvalda delar av aktuella ämnesdidaktiska avhandlingar eller artiklar och därefter diskuterar forskningsresultaten och deras relevans för yrkesutövningen i gruppen. Delkursen examineras genom skriftliga inlämningsuppgifter och muntliga individuella redovisningar, bägge med betygsskalan A-F. Valet av examinationsform motiveras av de förväntade studieresultaten som innebär att studenterna ska kunna planera, analysera och resonera om undervisning och lektionsplaneringar utifrån ämnesdidaktisk forskning och aktuella styrdokument. Nedan visas det för examensmålet relevanta förväntade studieresultatet tillsammans med betygskriterierna för E.

<i>För godkänt resultat på delkursen ska studenten kunna:</i> - diskutera och analysera ämnesdidaktiskt relevanta frågeställningar kring forskning om undervisning och lärande med relevans för professionen och det aktuella ämnet	<i>Betygskriterier för E:</i> Studenten planerar, analyserar och resonerar om undervisning utifrån ämnesdidaktisk forskning, relevanta styrdokument och utifrån elevers olika förutsättningar på ett sammanhängande och problematiserande sätt samt med relevans för professionen och det aktuella ämnet.
--	--

Examensmålet återkommer i den ämnesdidaktiska delkursen i UVK III som fördjupar ämnesdidaktiska perspektiv på undervisning, lärande och bedömning i studenternas ämnen. Fokus ligger på att studenterna

ska tränas i att systematiskt och självständigt identifiera vad som utgör ett ämnesdidaktiskt forskningsproblem, och hur en undervisningsplanering med didaktiska strategier kan utformas utifrån en integrerad förståelse av vad som kan och bör bedömas som ämneskunskap och kunskapsutveckling utifrån aktuella kurs- och ämnesplaner samt kurslitteratur. Även förmågan att bidra till utvecklingen av undervisningen i ämnet examineras. I den ämnesdidaktiska delkursen inom den ämneskoncentrerade strukturen ska studenten för att bli godkänd exempelvis ”planera och diskutera utveckling av undervisning i matematik med utgångspunkt i didaktiska modeller”.

Det är en styrka att målet behandlas och examineras inom flera kurser i programmet. Överlag får de ämnesdidaktiska delkurserna i programmet mycket goda kursvärderingar då de upplevs som meningsfulla och professionsinriktade. I programvärderingarna framhålls ofta att dessa delkurser möjliggör för studenterna att se en koppling mellan vetenskapliga perspektiv och praktisk yrkesverksamhet och därmed kunna tillvarata både forskning och egna och andras erfarenheter i sin kommande yrkesverksamhet. En viktig uppgift för lärarna är att föra en kontinuerlig dialog med studenterna om att en professionell lärare hela tiden behöver fördjupa och analysera kopplingen mellan aktuell forskning, egna och andras erfarenheter samt förmågan att systematisera och analysera detta i sin egen praktik.

Förmågan att på ett självständigt sätt kunna reflektera över sina egna och andras systematiserade erfarenheter examineras i den avslutande VFU-kursen. För att bli godkänd på kursen ska studenten kunna (urval av förväntade studieresultat):

- i samråd med andra självständigt skriva och motivera en längre ämnesplanering med tydliga mål som är relaterade till ämnesdidaktiska teorier och relevanta nationella styrdokument, samt genomföra och tillsammans med andra utvärdera moment i planeringen mot målen
- självständigt och ansvarsfullt leda och utveckla undervisning utifrån adekvata ämnes-, ämnesdidaktiska och didaktiska kunskaper

Ovanstående förväntade studieresultat examineras dels genom dokumentation i VFU-handledarens VFU-rapport efter att studenten har visat upp dessa färdigheter och förmågor i verksamheten, dels genom skriftliga inlämningsuppgifter i den digitala VFU-rapporten. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av examinator på SU, som fastställer betyget på kursen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Detta examensmål examineras både i ämnesdidaktiken inom ämnesstudierna (se del 2) och inom de ämnesdidaktiska delkurserna i UVK samt i samtliga tre VFU-kurser, med ökande progression.

Undervisning och betygskriterier för den första delkursen i ämnesdidaktik redovisades ovan under föregående examensmål, men beskrivningen där är även relevant för detta examensmål. För att tydliggöra progressionen av föreliggande examensmål ges här ett exempel från den andra delkursen i ämnesdidaktik inom UVK I inom den ämneskoncentrerade strukturen. I delkursen fördjupas de ämnesdidaktiska perspektiven på undervisning och lärande i de aktuella ämnena, men nu med särskilt fokus på relationen mellan undervisning, lärande och bedömning. Formativa och summativa syften med bedömning diskuteras och lärarens förutsättningar att uppnå en bedömning som främjar lärande behandlas. Därutöver fokuserar delkursen på lärarens kommunikation och interaktion med eleverna, inklusive användningen av digitala resurser i undervisningen och flerspråkighetsaspekter av undervisningen, med syftet att främja alla elevers delaktighet och kunskapsutveckling. Under seminarierna övas studenterna i att diskutera och analysera undervisning och lärande såväl utifrån aktuell ämnesdidaktisk forskning som egna och andras erfarenheter, bl.a. från VFU I och från videoinspelad undervisning från exempelvis Lärportalerna på Skolverket. Studenterna tränas i att utforma och analysera konkreta elevuppgifter och diskuterar möjliga former för formativ och summativ respons. Uppgifterna hämtas från studenternas VFU, från de undervisande lärarnas egen skolundervisning (adjungerade lärare) och från samarbeten med verksamma lärare. Ibland bjuds lärare från skolan in för att hålla en workshop med studenterna utifrån aktuella frågeställningar om undervisning och bedömning. Kunskapskontroll sker genom skriftlig hemtentamen samt individuella muntliga redovisningar.

För att bli godkänd på kursen ska studenten kunna (urval av förväntade studieresultat):

- analysera och problematisera relationen mellan undervisning, lärande och bedömning av elevers kunskapsutveckling med utgångspunkt i ämnesdidaktisk forskning
- diskutera och analysera planering av undervisning utifrån ämnesdidaktisk forskning och teorier om bedömning
- analysera och använda olika typer av kommunikation och interaktion i undervisningen inklusive digitala verktyg

Ovanstående kursinnehåll återfinns i väsentligen likalydande delkursplaner för studenter som läser inom den integrerade strukturen. Som nämnts ovan utgör de ämnesdidaktiska delkurserna en relativt stor del av UVK inom programmet, utöver den ämnesdidaktik som ingår i ämnesstudierna. Detta är en styrka i och med att moment som rör t.ex. läroplansteori samt betyg och bedömning på ett konkret sätt relateras till de ämnen som studenterna sedan ska undervisa i. I och med att ämnesdidaktiken dessutom är integrerad med andra delkurser inom UVK underlättas professionsanknytningen av de övergripande perspektiven i UVK som bl.a. rör skolan som politisk organisation, skoljuridik och mer generella aspekter som teorier om lärande och elevernas specialpedagogiska behov. I ämnesdidaktiken ingår även metodik med fokus på hur olika moment utförs rent praktiskt i klassrummet, då studenterna övar sig på att utforma och kritiskt granska lektionsupplägg och lektionsplaneringar. Exempel på detta är de seminarier som beskrivits ovan. Metodik i form av kommunikativa färdigheter examineras även i delkursen i retorik som är mycket uppskattad av studenterna inom den integrerade strukturen.

Förmågan att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik tränas och examineras även i samtliga tre VFU-kurser, där den praktiska förmågan att undervisa ges stort utrymme och återkoppling ges av VFU-handledaren. VFU-handledaren utgår vid sin bedömning i VFU-rapporten från skriftliga kriterier och för vid behov en dialog med VFU-kursläraren. I samtliga VFU-kurser ska studenterna undervisa i sina ämnen och bedöma elevers kunskapsutveckling. Kurserna är uppbyggda med en tydlig progression där studenten ska kunna tillämpa didaktiska och ämnesdidaktiska förmågor alltmer självständigt under programmets gång. Nedan återges progressionen mellan de tre VFU-kurserna i form av förväntade studieresultat:

<p><i>VFU I (7,5 hp). Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna (urval):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - under handledning skriva och motivera egna lektionsplaneringar med tydliga mål som är förankrade i ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper och relaterade till relevanta nationella styrdokument, samt genomföra och utvärdera lektionerna mot målen, - under handledning och utifrån ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper leda undervisning 	<p><i>VFU II (7,5 hp). Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna (urval):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - självständigt skriva och motivera egna lektionsplaneringar med tydliga mål som är relaterade till ämnesdidaktiska teorier och relevanta nationella styrdokument, samt genomföra och tillsammans med andra utvärdera lektionerna mot målen, - självständigt och på ett tydligt och strukturerat sätt leda undervisning utifrån adekvata ämneskunskaper, ämnesdidaktiska och didaktiska kunskaper samt utvärdera styrkor och utvecklingsområden i det egna ledarskapet 	<p><i>VFU III (15 hp). Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna (urval):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - i samråd med andra självständigt skriva och motivera en längre ämnesplanering med tydliga mål som är relaterade till ämnesdidaktiska teorier och relevanta nationella styrdokument, samt genomföra och tillsammans med andra utvärdera moment i planeringen mot målen, - självständigt och ansvarsfullt leda och utveckla undervisning utifrån adekvata ämnes-, ämnesdidaktiska och didaktiska kunskaper
---	---	---

I samtliga VFU-kurser tillämpas en tregradig betygsskala (U/G/VG), där kriterierna för att uppnå godkänt betyg är likalydande med de förväntade studieresultaten. Förmågan att planera undervisning utifrån styrdokument och aktuell forskning bedöms av såväl VFU-handledaren som kursläraren utifrån lektionsplaneringar som laddas upp i den digitala VFU-portföljen. Fr.o.m. 2016 används en ny digital VFU-portfölj som ett pedagogiskt verktyg med material från kurslärare, studentens egen dokumentation samt dokumentation från trepartssamtal och VFU-rapport.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Examensmålet examineras inom samtliga VFU-kurser och är en väsentlig del i samtliga ämnesdidaktiska delkurser (se även examensmål 4). Redan i de första ämnesdidaktiska delkurserna introduceras formativ bedömning för att främja varje elevs lärande och utveckling, vilket sedan fördjupas i kommande ämnesdidaktiska kurser/delkurser. Därutöver examineras examensmålet även i UVK II ("Eleven i skolan") som består av tre delkurser: "Teorier om lärande och individens utveckling", "Sociala relationer i skolan" samt "Specialpedagogik". Kursen är orienterad mot eleven och elevens möjligheter och förutsättningar vad gäller lärande, utveckling, samspel och delaktighet i skolan. Studenterna ges teoretiska verktyg för att analysera och hantera variationen mellan olika elever i skolan, avseende såväl deras kognitiva och emotionella utveckling ("Teorier om lärande") som hur skilda föreställningar om etnisk tillhörighet, sexuell läggning, trosuppfattning eller ålder kan påverka relationer och lärande i skolan ("Sociala relationer i skolan"). Nedan redogörs för hur examensmålet examineras i delkursen "Specialpedagogik".

"Specialpedagogik" behandlar skolans ansvar att ge alla elever möjlighet till delaktighet i undervisningen genom att fokusera på hur både innehåll och organisering får konsekvenser för elevers lärande. Ett syfte med delkursen är att i samverkan med andra kunna identifiera och hantera specialpedagogiska behov och därmed kunna stimulera varje elevs lärande och utveckling och anpassa undervisningen till både individ och grupp. Etiska dilemman belyses i relation till specialpedagogiska insatser såsom t.ex. extra anpassning av undervisning. I delkursen ingår föreläsningar och obligatoriska seminarier bl.a. om vanligt förekommande funktionsnedsättningar och diagnoser. Stor vikt läggs vid skolans ansvar att skapa en inkluderande lärmiljö som fungerar för alla elever. I en workshop behandlas digitala redskap som är till gagn för alla, speciellt för elever i behov av anpassningar. I delkursen ingår fältstudier på studenternas VFU-skolor, där de ska intervjuva t.ex. specialpedagoger om hur lärandemiljön på bästa sätt kan främja alla elevers lärande och utveckling. Kursen examineras genom en muntlig redovisning av fältarbetet (G/U) samt en skriftlig salstentamen (A-F). Tentamen behandlar en fallbeskrivning där studenterna ska använda kursens kunskapsinnehåll för att visa hur de kan planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning för alla elever med fokus på elevers varierande behov. För att bli godkänd på delkursen ska studenten bl.a. kunna "problematisera hur elevers rätt till delaktighet och lärande tillgodoses i skolan med hänvisning till nationella och internationella styrdokument" samt "beskriva, analysera och diskutera hur identifiering och hantering av specialpedagogiska behov kan ske i samverkan med andra lärare, yrkesgrupper i och utanför

skolan samt med vårdnadshavare, samt diskutera etiska dilemman som kan uppstå vid specialpedagogiska insatser”.

I kursvärderingar har framkommit att studenterna uppskattar att delkursen innehåller aktuella forskningsartiklar. Studenterna ser även ett behov av att få konkreta redskap för stöd till elever och önskar fler möjligheter till tillämpning. Detta har diskuterats i programråden. Ansvariga delkurslärare har arbetat med att tydliggöra delkursens syfte och upplägg, så att det framgår att den inte i första hand syftar till att ge ”snabba lösningar” på elevers olika behov i klassrummet. Delkursen syftar till att möjliggöra för studenterna att identifiera specialpedagogiska behov, samverka med övrig personal kring detta och att utveckla undervisningen för att främja alla elevers lärande och utveckling. För att tillgodose studenternas önskemål har delkursen arbetats om fr.o.m. ht 18. Fler fallbeskrivningar ingår och bearbetningen av litteratur har knutits närmare didaktiska och ämnesdidaktiska tillämpningar i relation till studenternas ämnen.

Examensmålet behandlas och examineras även inom delkursen ”Utbildningens historia och skolans plats i samhället” (6,5 hp) inom UVK I och inom delkursen ”Utveckling” (2,5 hp) inom UVK III, med fokus på en mer övergripande utveckling av den pedagogiska verksamheten. I ”Utbildningens historia och skolans plats i samhället” introduceras utvärdering som styrning och uppföljning av pedagogisk verksamhet med en diskussion av internationella och nationella utvärderingar och jämförelser. I delkursen ”Utveckling” ges en överblick av skolutvecklingens roll inom skola och utbildning. Olika modeller och strategier för lokalt utvecklingsarbete liksom deras bevekelsegrunder behandlas.

Studenterna examineras på sina färdigheter att planera undervisning utifrån elevers varierande behov i samtliga VFU-kurser. De tränas att utföra dessa moment under handledning i den inledande VFU-kursen och förväntas sedan kunna tillämpa denna förmåga på ett självständigt och systematiskt sätt under VFU III. För att bli godkänd på VFU III ska studenten visa förmåga att ”självständigt skapa förutsättningar för elever att utvärdera och bedöma sitt eget lärande under olika aktiviteter samt använda resultatet i den pedagogiska verksamheten för att stimulera varje elevs lärande och utveckling”.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Beskriv kortfattat, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Förmågan att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta aspekter examineras i ett flertal kurser inom UVK och VFU. I delkursen ”Sociala relationer i skolan” (UVK II) tränas och examineras studenterna i att utföra bedömningar i det pedagogiska arbetet utifrån både vetenskapliga, samhälleliga och etiska perspektiv. I delkursen introduceras och problematiseras olika perspektiv på barn, FN:s konvention om barnets rättigheter och barns egna perspektiv. Olika typer av relationer i skolarbetet diskuteras. Vidare behandlas föreställningar om normalitet och avvikelser, diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Särskild vikt läggs vid kommunikationens betydelse och konflikthantering samt ledarskapets betydelse för sociala processer. I kurslitteraturen ingår även en forskningsöversikt om nyanländas lärande skriven av en etablerad expert på området som även medverkar som lärare i delkursen. I delkursen läggs stor vikt vid fallbeskrivningar. Genom diskussionerna av fallen tränas förmågan att tillämpa samhälleliga och etiska aspekter i den pedagogiska verksamheten i relation till de teoretiska kunskaper som kursen ger. I seminarieuppgifter ska studenterna analysera och problematisera barns och ungas sociala situation i skolan i relation till teoretiska perspektiv och begrepp som presenterats och diskuterats under kursen. De ska också diskutera hur lärare utifrån sin ledarfunktion kan bedöma och hantera barns och ungas behov av stöd och utveckling. Delkursen examineras genom skriftlig salstentamen med betygsskalan A-F samt obligatoriska seminarieuppgifter som bedöms med G/U. För att bli godkänd på delkursen ska studenten kunna:

- analysera hur föreställningar om normalitet och avvikelse konstrueras i relation till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, samt hur dessa föreställningar kan påverka lärare och elever
- reflektera över barns perspektiv samt över faktorer som är gynnsamma för att skapa ett hållbart socialt klimat för lärande
- diskutera skolors och pedagogers arbete med värdegrund och likabehandling samt problematisera hur arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan utvecklas

Kursvärderingar lyfter fram som en styrka att delkursen innehåller många tillfällen till diskussion under seminarierna utifrån kurslitteraturen och frågeställningarna om barns rättigheter, jämlikhet, jämställdhet

och en socialt hållbar utveckling i kursen. Det har också framkommit att vissa studenter önskade sig mer stöd för att analysera och tillämpa de centrala begreppen inom delkursen, samt relatera det övergripande innehållet på ett mer konkret plan i t.ex. en likabehandlingsplan i skolan. Studenternas synpunkter har tillvaratagits i samband med att delkursen arbetades om för att ingå i den övergripande UVK-kursen ”Eleven i skolan”, vilket syftade till att skapa en tydligare koppling till den konkreta skolverksamheten och studentens kommande yrkesverksamhet.

Ett annat exempel på hur studenterna examineras avseende förmågan till bedömning utifrån samhällliga och etiska aspekter med beaktande av de mänskliga rättigheterna är delkursen ”Juridik och etik i skolans värld” (2,5 hp). Den behandlar tre dimensioner av lärarrollens juridik: förvaltningsrätt, i synnerhet skoljuridik, samt barnrätt och yrkesetik. Med hänsyn till delkursens begränsade omfång ligger fokus på den reglering som rör relationen mellan lärare och elev. Studenterna läser en kursbok i skoljuridik som är särskilt framtagen för denna delkurs av lärare vid Juridiska institutionen. Studenterna övas genom praktiska fallstudier i att identifiera juridiska och etiska dilemman och problem och sedan göra bedömningar av tillämpliga rättsregler med gemensam reflektion över utfallet. I kursen ingår även videoinspelningar, bl.a. om ämnet ”Kränkande behandling och diskriminering i skolan”. Undervisningen ges i form av föreläsningar och ett obligatoriskt examinerande seminarium. Delkursen examineras genom en individuell skriftlig och en muntlig gruppuppgift och bedöms p.g.a. sitt begränsade omfång med en tvågradig skala: G/U. För att bli godkänd på delkursen ska studenten kunna:

- identifiera och redogöra för relevanta regler i regeringsformen kap. 1-2, förvaltningslagen, skollagen, diskrimineringslagen, europarätten och dessas inbördes sammanhang
- redogöra för och tillämpa principen om barnets bästa ur ett rättighetsperspektiv
- redogöra för och reflektera över yrkesetiska aspekter rörande lärarens förhållningssätt till elever och föräldrar
- identifiera juridiska frågeställningar i praktiken förekommande situationer i sin yrkesroll och därvid kunna värdera olika handlingsalternativ ur ett rättsligt och yrkesetiskt perspektiv

Kursvärderingar visar att studenterna tycker att delkursen är mycket meningsfull och givande. Kurslitteraturen med konkreta fallbeskrivningar och förslag på lösningar och tillämpningar utifrån gällande lagstiftning och etiska bedömningar uppskattas mycket. Den enda kritiska synpunkt som framkommit är att studenterna önskar att delkursen vore längre. Integreringen av delkursen i UVK I (”Skolan i samhället”) har inneburit större möjligheter för lärarna att samordna kurslitteratur och kursinnehåll över delkursgränserna. Ett utvecklingsarbete pågår, bl.a. i form av programdagar och andra träffar för undervisande lärare på UVK-kurserna, som innebär att innehållet anknyts ännu bättre till övriga delkurser i UVK I och även till VFU I.

I de ämnesdidaktiska delkurser som är beskrivna tidigare ingår förväntade studieresultat som examinerar studenternas förmåga att göra bedömningar av och betygssätta elevers kunskapsutveckling. Inom UVK III i den integrerade strukturen examineras fördjupade kunskaper om bedömning och betygssättning av elevers kunskapsutveckling i delkursen ”Undervisning” (5 hp) som ges på avancerad nivå. Studenten ska efter avslutad kurs kunna ”analysera och problematisera relationen mellan undervisning, lärande och bedömning av elevers kunskapsutveckling utifrån aktuella styrdokument och ämnesdidaktisk forskning”, ”diskutera och analysera planering av undervisning utifrån ämnesdidaktisk forskning, läroplansteori och forskning om bedömning”, ”utifrån formativa och summativa syften tillämpa relevanta mål och kriterier vid bedömning av språkliga kompetenser” samt ”visa kännedom om former för rättssäker bedömning i enlighet med nationella styrdokument”.

Inom programmets VFU-kurser slutligen examineras studenternas förmåga att göra bedömningar i praktiken utifrån följande förväntade studieresultat på VFU II och VFU III:

VFU II: För godkänt resultat på kursen ska studenterna kunna: - under handledning dokumentera, analysera och bedöma elevers lärande och utveckling samt konstruktivt kommunicera bedömningen till eleverna	VFU III: För godkänt resultat på kursen ska studenterna kunna: - självständigt och med hjälp av teorier om lärande och fördjupade kunskaper om bedömning, dokumentera, analysera och bedöma elevers lärande och utveckling, samt konstruktivt kommunicera bedömningen till eleverna
---	--

Inom ramen för den avslutande VFU-kursen finns även ett campusförlagt seminarium, som handlar om bl.a. ledarskap, bedömning och etiska dilemman i professionen, för att möjliggöra en fördjupad diskussion om hur lärare gör bedömningar i sina respektive ämnen.

Vad gäller bedömningar i det pedagogiska arbetet utifrån hållbar utveckling, har detta identifierats som ett utvecklingsområde i samtliga programråd. För att förstärka denna del har ett samarbete inletts under ht 18 mellan de programansvariga institutionerna och projektet "Den globala skolan" på Universitets- och högskolerådet. "Den globala skolan" planerar att genomföra workshops för lärarstudenterna inom UVK-kurserna för att ge större kunskap om de sociala, ekonomiska och ekologiska aspekterna av hållbar utveckling. Aspekter av hållbar utveckling kommer att inkluderas i de förväntade studieresultaten inom UVK III i den integrerade strukturen samt inom VFU III för alla ämneslärarstudenter. Dessa revideringar beräknas träda i kraft ht 21 för UVK III och VFU III i den integrerade strukturen och 2019-2020 för VFU III i den ämneskoncentrerade strukturen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

SU:s jämlikhets- och jämställdhetsplan stipulerar att samtliga institutioner på universitetet upprättar åtgärdsplaner med ett intervall av 1-3 år, med mål och åtgärder för de områden som finns angivna i jämställdhetsplanen. Institutionernas arbete ska syfta till att nå de universitetsövergripande målen och till att genomföra åtgärder som är specifikt anpassade för omständigheterna vid aktuell institution. Åtgärdsplanen ska vara dokumenterad på ett för institutionen lämpligt sätt. Exempel på riktlinjer vid de tre

programansvariga institutionerna är att hänsyn ska tas till jämställdhetsaspekter vid bemanningsplanering, tjänstefördelning och rekrytering av lärare, samt att kurslitteraturlistor kontinuerligt granskas utifrån ett jämställdhetsperspektiv av institutionsstyrelse eller av IS utsedd person. Programråden har ett tydligt ansvar att säkerställa arbetet med jämställdhet och likabehandling inom UVK och VFU samt inom programmet som helhet. Vidare finns vid respektive institution ett råd eller en beredning som hanterar frågor som rör arbetsmiljö och lika villkor, rutiner i form av Plan för lika rättigheter och möjligheter och Handläggningsordning vid diskriminering samt en särskild kontaktperson i likabehandlingsfrågor. Därutöver har lärarna på respektive kurs skyldighet att bevaka jämställdhets- och likabehandlingsfrågor inom den löpande utbildningsverksamheten. För att säkerställa att jämställdhetsperspektivet kommuniceras och belyses under hela utbildningen informeras studenterna vid programstart om såväl innehållet i som innebörden av institutionernas och universitetets arbete med jämställdhetsfrågor, liksom med likabehandlingsfrågor generellt. Studenterna påminns också i den skriftliga kursinformationen för varje ny kurs om vem de vänder sig till i frågor som rör jämställdhet och likabehandling.

Könsfördelningen bland studenter är förhållandevis jämn på programmet som helhet, och jämlikhetsfrågor har därför behandlats mer övergripande i programrådets löpande verksamhet, exempelvis avseende frågor om etnisk mångfald och andraspråksperspektiv. Jämställdhetsaspekter beaktas emellertid i sammanhang som rör information om programmet på webben och i tryckt material, där en granskning sker så att både manliga och kvinnliga studenter representeras i samma utsträckning i bild och text.

Fördelningen av manliga och kvinnliga lärare inom UVK och VFU är i det närmaste helt jämn, även om det finns variationer mellan de olika institutionerna. Inför varje ny rekrytering gör emellertid institutionen en bedömning av bl.a. könsfördelningen inom den anställningskategori och eventuella avdelning inom institutionen som tjänsten avser. I utlysningen specificeras detta genom formuleringar som "Fakulteten välkomnar särskilt ansökningar från kvinnor/män då flertalet universitetslektorer vid institutionen är män/kvinnor".

Det finns en tydlig progression som går från UVK I via UVK II till VFU III, beträffande behandling och examination av examensmålet. Två av delkurserna i UVK I har ett särskilt innehåll som är knutet till examensmålet. I delkursen "Utbildningens historia och skolans plats i samhället" belyses kvinnors och mäns olika tillgång till utbildning under olika historiska perioder, liksom kvardröjande inslag av könsstereotypa val i vår samtid. Målet berörs vidare i delkursen "Framträdande och retorik" genom att kurslitteraturen, som är skriven och utformad av undervisande lärare specifikt för den aktuella delkursen, tar upp olika typer av makt och maktrelationer, däribland ur ett könsperspektiv. Dessutom kan jämställdhet behandlas i muntliga och skriftliga uppgifter då det är relevant för den retoriska analysen. I UVK II behandlas och examineras examensmålet genom delkursen "Sociala relationer i skolan". För att bli godkänd på delkursen ska studenten kunna:

- analysera hur föreställningar om normalitet och avvikelse konstrueras i relation till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, samt hur dessa föreställningar kan påverka lärare och elever
- diskutera skolors och pedagogers arbete med värdegrund och likabehandling samt problematisera hur arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan utvecklas

Dessa mål behandlas under en föreläsning och ett examinerande seminarium som behandlar diskriminering, kränkande behandling, normer och normkritik. Inför seminariet förbereder studenterna fallbeskrivningar i skriftlig form med fokus på diskrimineringsgrunderna (bl.a. kön, könsöverskridande identitet eller uttryck samt sexuell läggning), vilka sedan presenteras och diskuteras utifrån kurslitteraturen. Även under andra moment, exempelvis seminarier som behandlar läraren som ledare, tas jämställdhet i skolan regelmässigt upp. I den skriftliga examinationsuppgiften på kursen ges studenterna möjlighet att inte bara visa kunskap gällande diskrimineringslagstiftning, utan även om metoder för skolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling, liksom normkritiskt likabehandlings- och värdegrundsarbete, vilka alla är områden där ett jämställdhetsperspektiv ingår som en central aspekt.

I VFU III examineras studenterna i praktiken på detta examensmål. För att bli godkänd ska studenten kunna "använda beprövade strategier för att motverka diskriminering eller annan kränkande behandling av elever,

samt främja jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv enligt skolans värdegrund”. Under sin sista VFU-kurs ska studenterna med andra ord arbeta aktivt med frågor som rör jämställdhet, i syfte att kunna tillämpa det i sin yrkesutövning. Utöver detta behandlas till viss del målet även i samband med att studenten medverkar i mentorsuppdrag och andra aktiviteter på skolan där ett aktivt arbete med demokrati- och värdegrundsfrågor pågår. Även i de föregående två VFU-kurserna återfinns förväntade studieresultat som kräver att studenten visar förmåga att relatera sin yrkesutövning till skolans värdegrund, demokratiuppdrag och likabehandlingsplan.

Det pågår ett fortlöpande arbete med att ytterligare medvetandegöra jämställdhets- och likabehandlingsaspekter i utbildningen, inte minst i programråden. Det tidigare nämnda samarbetsprojektet med ”Den globala skolan” är ett konkret exempel på hur dessa aspekter kan stärkas ännu mer.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp.

Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Huvudansvaret för genomförandet av programmet vid SU ligger på de tre ämnesdidaktiska institutionerna (HSD, ISD eller MND) beroende på studenternas ämneskombination. Utbildningen samordnas via tre programråd vilka leds av programansvarig institution och är sammansatta av representanter från kursansvariga institutioner, verksamhetsföreträdare, studenter samt, i förekommande fall, fackhögskolor. Institutionerna som ansvarar för delkurser inom de tre övergripande UVK-kurserna, liksom studievägledare från programansvarig institution, är adjungerade vid behov.

Programrådet utgör navet i uppföljnings- och utvecklingsarbetet. Det möts 3-4 gånger per termin och behandlar frågor av både löpande och strategisk karaktär, avseende såväl utbildningens administration och organisation som dess innehåll. Samtliga kursplaner, nya såväl som reviderade, diskuteras i programrådet. Därefter behandlas de i kursplanegrupp och institutionsstyrelse på kursansvarig institution. Institutionsstyrelsen anholder om inrättande och fastställande av UVK och VFU-kurser hos respektive områdesnämnd. Vidare diskuterar programråden studenternas anonyma kursvärderingar och de kursrapporter som kursansvariga skriver efter avslutad kurs. I kursrapporterna analyseras genomströmning liksom de synpunkter som studenter och medverkande lärare gett på kursen, och en punktlista med slutsatser om hur kursen bör modifieras upprättas. I och med att kursutvärderingarna på detta sätt behandlas i programrådet, kan identifierade utmaningar och möjliga åtgärder diskuteras utifrån en helhetssyn på

programmet. På så sätt kan även programövergripande utvecklingsarbete och åtgärder som inte först och främst berör enskilda kurser eller delkurser vidtas. Det kan t.ex. handla om att skapa tydligare sammanhang mellan kurser eller delkurser, eller att integrera utfallet av studenters kursvärderingar i ett övergripande systematiskt utvecklingsarbete. Ett exempel är kursen UVK I i den ämneskoncentrerade strukturen, där en identifierad utmaning rörde den röda tråden mellan den första och andra delkursen, d.v.s. "Ämnesdidaktik med läroplansteori" (7,5 hp, MND) och "Utbildningens historia och skolans plats i samhället" (5 hp, IPD). Efter diskussioner i både programrådet och arbetet med UVK I kom lärargruppen dels överens om att inkludera och behandla delar av kurslitteraturen för "Utbildningens historia" redan i delkursen "Ämnesdidaktik med läroplansteori" (7,5 hp, MND), dels att lärarna i "Utbildningens historia" på specifika punkter explicit skulle relatera tillbaka till ämnesområden som behandlats i den föregående delkursen i Ämnesdidaktik och läroplansteori. En liknande integration av kurslitteraturen i dessa delkurser har även planerats i UVK I inom den integrerade strukturen, där motsvarande kurs "Skolan i samhället" ges för första gången ht 18. Detta stärker inte bara progressionen mellan delkurserna, utan även studenternas möjligheter att göra kopplingar mellan teoretiska och professionsrelaterade inslag i utbildningen.

Förutom kursvärderingar genomför programansvarig institution programvärderingar som skickas ut till studenter som läser sin sista termin. I programvärderingen uppmanas studenterna att bedöma hur väl utbildningen förberett dem för arbetet som ämneslärare, hur de uppfattat progression och sammanhang mellan kurser, hur de uppfattar kvaliteten på VFU-kurserna och i vilken utsträckning de uppfattar att undervisningen gett dem tillräckliga förutsättningar att nå examensmålen. I programvärderingen ombeds studenterna vidare nämna tre saker som de är särskilt nöjda med i utbildningen, samt tre utvecklingsområden. Värderingarna visar generellt att studenterna är mycket nöjda med VFU. De anser också att utbildningen överlag gett dem förutsättningar att nå examensmålen. Två identifierade utvecklingsområden är progression och sammanhang mellan kurser samt tydligare koppling till professionen i ämneskurserna. För utvecklingsområdet rörande professionsanknytning i ämneskurserna, se respektive del 2. Utvecklingsområdet avseende progression och samstämmighet mellan kurser har på ett övergripande plan hanterats centralt på SU genom att ett utvecklingsarbete initierades redan 2016 inför de första kursomgångarna av UVK I och UVK II. Arbetet har skett med stöd av rektorsmedel och resulterat i ett gemensamt framtagande av kursinnehåll, förväntade studieresultat, undervisningsupplägg samt studiehandledningar. Arbetet konkretiserades genom att inte bara kursansvariga, utan även undervisande lärare och kursadministratörer, träffades för att diskutera det faktiska genomförandet av respektive kurs. En gemensam kommunikationsplattform har tagits fram där allt väsentligt kursmaterial finns samlat. Arbetet med UVK-kurserna har präglats av konkretion och en strävan att skapa förutsättningar för ett hållbart samarbete.

Varje programråd redovisade 2017 sitt kvalitetsarbete i en programrapport som presenterades för och överlämnades till respektive områdesnämnd. Programrapporten skrevs utifrån en gemensam mall med följande rubriker, vilka sammantaget syftade till att generera en detaljerad och systematisk analys av utbildningen under det gångna året:

- Sammanfattning av programmets huvudsakliga styrkor och utvecklingsområden
- Nyckeltal (inklusive genomströmning)
- Genomfört utvecklingsarbete – uppföljning
- Måluppfyllelse (d.v.s. hur utbildningen främjar progression inom och uppnående av examensmålen)
- Program- och kursuppföljning
- Studenternas bedömning av programmet
- Organisation och administration
- Övrigt av vikt om programmet

Områdesnämnden i sin tur sammanställde resultatet i en sammanfattande kvalitetsrapport som inkluderar förslag på områdesövergripande åtgärder för att utveckla utbildningens kvalitet på en rad områden. Framöver kommer en liknande rapport att skrivas och granskas vart tredje år inom ramen för SU:s universitetsövergripande kvalitetssystem. Pilottestning av regelbundna utbildningsgranskningar pågår och implementering startar ht 19. Nästa interna granskning av lärarutbildningarna, inklusive ämneslärarutbildningen, planeras att starta under 2022.

Tack vare programrådets sammansättning möjliggörs löpande återkoppling av och information om kvalitetsarbetet via programrådets representanter. Specifika åtgärder behandlas vidare i lärargrupper kring kurser, där kursansvariga och undervisande lärare möts inför och under pågående kurs. Delar av de anonyma kursvärderingarna och åtföljande kursrapporter publiceras på kurshemsidan efter avslutad kurs, så att berörda studenter får möjlighet att ta del av beslutade åtgärder. Inför varje ny kurs/delkurs informeras vidare nya studenter om väsentliga aspekter av föregående kursvärdering samt vilka eventuella förändringar som vidtagits som ett resultat av utvärderingen av den senaste kursen/delkursen. På samtliga tre programansvariga institutioner, liksom på flera av övriga i utbildningen ingående institutioner, genomförs dessutom mittkursutvärderingar.

Genomströmningen analyseras systematiskt på flera nivåer i utbildningsorganisationen. Genomströmningen för enskilda kurser diskuteras i samband med kursrapporterna och följs upp av respektive programråd. Detta underlag tillsammans med studentflöden mellan terminer och över hela programmet, liksom sökstatistik för årets antagningar, sammanställs och analyseras under punkten "Nyckeltal" i programrapporten. Generellt visar analyserna att antalet avhopp från programmet är störst under första året. För studenter med ämneskombinationer inom matematik och naturvetenskap (ämneskoncentrerade strukturen) hamnar därtill en majoritet ur fas med den ordinarie studiegången, genom att de behöver tentera om ämneskurser. Därmed är andelen studenter inom denna struktur som når år 4-5 (som inkluderar UVK, VFU samt avslutande 30 hp ämne/ämnesdidaktik) endast runt 10 % (baserat på analyser av studenter som påbörjade sin utbildning ht 14 samt ht 15; Se vidare del 2 - Matematik). Genomströmningen för de studenter som klarat sina ämnesstudier och påbörjar UVK/VFU år 4 inom den ämneskoncentrerade strukturen däremot är över 90 %. För den integrerade strukturen, där ämnena läses omväxlande med UVK och VFU, är genomströmningen för hela programmet, d.v.s. alla fem åren, cirka 35 %. Det pågår kontinuerliga samtal i såväl programråd som områdesnämnder avseende hur genomströmningen kan öka, och flera åtgärder har vidtagits (för åtgärder avseende ämnesstudierna i ämneskoncentrerade strukturen, se del 2 – Matematik). Ett särskilt utvecklingsprojekt förlagt vid HSD, med start ht 18, fokuserar på hur alternativa kursupplägg och examinationsformer kan införas i syfte att öka möjligheterna för studenterna att bli godkända på kurserna. Exempel på åtgärder som utreds och prövas är "flipped classroom", löpande examinationer alternativt fler delexaminationer samt olika seminarieformer för att särskilt stödja och förbereda studenter inför examinationen. Det pågående arbetet med att skapa tydlig progression och sammanhang mellan utbildningens olika delar utgör också en viktig aspekt av arbetet med ökad genomströmning. En väsentlig del av detta arbete som nyligen avslutats är inrättandet av de tre större UVK-kurserna, där tidigare separata kurser nu istället ingår som delkurser i en större helhet. Förutom ökad kontinuitet och sammanhang för studenterna, vilket studenters kursutvärderingar ger vid handen, innebär dessa längre sammanhängande kurser ökade möjligheter att följa och fånga upp studenter som behöver stöd för att slutföra respektive kurs.

SU ser frågan om att öka genomströmningen inom lärarutbildningarna som högprioriterad, vilket framgått av exemplen ovan avseende särskilda utvecklingsprojekt och handlingsplaner för ökad genomströmning. Av den av UKÄ bifogade statistiken över kvarvarande studenter år 2 syns en positiv trend, så till vida att "kvarvaron" totalt sett för ämneslärarstudenter vid SU ökat i förhållande till riket som helhet. Den positiva trend som UKÄ:s material uppvisar kan i detta sammanhang tolkas som ett resultat av detta kontinuerliga fokus på åtgärder för att öka genomströmningen som bedrivits av SU generellt och inom ramen för Ämneslärarprogrammets institutioner med ansvar för UVK och VFU speciellt. Detta arbete behöver emellertid fortsätta. En särskild utmaning vad gäller överblicken över den totala genomströmningen är den speciella organisationen av lärarutbildningarna vid två olika vetenskapsområden och flera programansvariga institutioner och motsvarande programråd som SU valt att tillämpa. Detta ställer stora krav på samordning av de data som genereras på olika nivåer. Som framgår av beskrivningen ovan finns dock ett väl utvecklat system för att analysera genomströmningen från kurs till programnivå. För att ytterligare stärka helhetsgreppet om denna fråga vid lärosätet inleder lärarutbildningsberedningarna under ht 18 också arbetet med en analys av genomströmningen av samtliga lärarutbildningar på SU.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

SU har sedan 2011 en övergripande policy med detaljerade riktlinjer avseende studentinflytande på olika nivåer. Dessa riktlinjer styr på ett övergripande plan arbetet med studentinflytande även inom ämneslärarutbildningen, och säkerställer att detta arbete sker på ett systematiskt och likvärdigt sätt, avseende såväl det formella som det informella och individuella studentinflytandet.

Ämneslärarstudenterna har två fasta platser i vart och ett av de tre programråden. Representanterna utses av Stockholms universitets studentkår (SUS). Studenterna är vidare representerade i institutionsstyrelsen på respektive programansvarig institution, där representanterna kan komma från grundlärarprogrammen, ämneslärarprogrammet eller KPU. Två studentrepresentanter sitter också i respektive lärarutbildningsberedning, av vilka en representant utgörs av studiebevakaren vid SUS. Samtliga dessa studentuppdrag är arvoderade av SU med en viss summa per möte.

Studentrepresentationen i programråd och programansvariga institutioners styrelser är av stor vikt för att få återkoppling och aktiv medverkan av studenter genom utbildningen. Hittills har studentrepresentationen fungerat relativt väl, även om det är en utmaning att bibehålla en konstant representation av två studenter. De programansvariga institutionerna samverkar kontinuerligt med SUS för att säkerställa och stärka rekryteringen av representanter i programråden. Ett led i arbetet med att generellt stärka studentinflytandet har varit att aktivt uppmuntra lärarstudenterna att bilda lokala studentråd vid respektive programansvarig institution, och idag finns aktiva studentråd vid samtliga tre institutioner. Studentråden gör det lättare att rekrytera representanter till aktuella beredande och beslutande organ. Genom sina representanter kan studenterna föra fram synpunkter till programråden och få återkoppling på hur dessa följs upp och hanteras inom programråden. Ämneslärarstudenter som läser enligt den ämneskoncentrerade strukturen uppmuntras dessutom att engagera sig i respektive ämnesinstitutioners lokala studentråd under sina tre inledande år av ämnesstudier.

Nyantagna ämneslärarstudenter får några veckor före utbildningens början ett välkomstbrev med information om utbildningen och studierna. Studenterna bjuds då in till SU:s upptakt för lärarutbildningarna där en övergripande presentation ges av innehållet i UVK och VFU. Dessutom ges information om Medieverkstan, Språkverkstaden, särskilt stöd m.m. Studentkåren och i synnerhet studiebevakaren är delaktiga i anordnandet av denna dag. Upptaktsdagen inkluderar även en programspecifik del som normalt äger rum på eftermiddagen samma dag. Där får ämneslärarstudenterna en introduktion till sin programansvariga institution, strukturen i programmet, möjligheter till att studera utomlands samt andra saker som är relevanta, liksom de möjligheter som finns att påverka sin utbildning. Studenterna har därefter introduktionsdagar i sina respektive ämnen.

Under utbildningen sker och uppmuntras till fortlöpande dialog mellan studenterna, kurslärare, kursansvariga, ordförande för programrådet samt studierektorer. Detta ger studenterna möjlighet att ställa individuella frågor och ha synpunkter på utbildningen redan i detta tidiga skede. På de flesta institutioner där studenterna befinner sig underlättas denna löpande kontakt mellan såväl enskilda studenter och

kurslärare som grupper av studenter av den fysiska studiemiljön. Studenter kan enkelt söka upp undervisande lärare, och studenter och lärare möts kontinuerligt i olika utrymmen på lärosätet. På varje institution finns fastlagda rutiner för hantering av olika typer av studentärenden, för att säkerställa enskilda studenters inflytande över förutsättningarna för sin utbildning. I kurs-/delkursbeskrivningar finns information till studenterna om vart de ska vända sig i olika typer av ärenden, som kursadministration, studievägledning, funktionsvariation och jämlikhet och likabehandling.

Det enskilda studentinflytandet säkerställs vidare genom de digitala kursvärderingar som distribueras i slutet av en kurs. Studenternas svar och synpunkter sammanställs och analyseras i den kursrapport som skrivs. Återkoppling till studenterna sker genom att de statistiska delarna av kursvärderingen presenteras på kurshemsidan tillsammans med kursrapporten. Information om föregående kursrapport och kursvärdering ges också vid varje ny kursstart, så att de nya studenterna har möjlighet att bedöma genomförda förändringar i en kurs och komma med ytterligare återkoppling. För närvarande pågår, som tidigare nämnts, ett universitetsgemensamt arbete med att utforma ett system för utbildningsgranskningar. Det pågår även ett gemensamt arbete med att utveckla arbetsflödet för kursvärderingar och kursrapporter, såsom mallar med ett antal universitetsgemensamma frågor. Även detta pilottestas för närvarande och implementering sker under 2019. Arbetet med såväl kurs- som programutvärderingar förväntas därmed stärkas ännu mer.

Tre studentrepresentanter har läst och gett synpunkter på denna del av självvärderingen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Ämneslärarprogrammet på SU förbereder studenterna för ett arbetsliv inom skolverksamhet med inriktning mot antingen gymnasieskola och vuxenutbildning eller grundskolans årskurs 7-9. För examinerade ämneslärare finns även stora möjligheter till andra karriärvägar inom skolverksamheten som skolledare eller med olika typer av uppdrag inom kommuner och myndigheter, som t.ex. Skolverket. Förutom en professionsexamen ger en ämneslärarexamen vid SU ofta en behörighet motsvarande kandidatexamen inom ett eller bägge ämnena beroende på ämneskombination. Ämneslärarstudenter inom matematik och naturvetenskapliga ämnen får vid sidan av sin ämneslärarexamen alltid en kandidatexamen i ett av fakultetens huvudområden. Alla studenter inom den ämneskoncentrerade strukturen med inriktning mot gymnasieskolan får även en masterexamen i matematikämnets eller naturvetenskapsämnenas didaktik.

Under UVK och VFU samt i ämnesstudierna erhåller studenterna även kunskaper och färdigheter som förbereder för ett föränderligt yrkesliv. De tränar sin förmåga att självständigt och kritiskt urskilja,

formulera och lösa problem utifrån forskning och beprövad erfarenhet. Därutöver tränar studenterna sin ledarskapsförmåga och sin förmåga att samverka med kollegor, elever och föräldrar och andra aktörer som samverkar med skolan. Dessutom utvecklar studenterna förmågan att planera, genomföra och utvärdera aktiviteter på ett systematiskt sätt. Studenternas kommunikativa förmåga i såväl tal som skrift med anpassning till olika målgrupper tränas kontinuerligt genom hela programmet. Dessa färdigheter examineras särskilt i de tre VFU-kurserna samt i UVK-delkursen i retorik.

SU har en omfattande samverkan inom forskning och utbildning med både skolhuvudmän och andra aktörer kring lärarutbildning. Samverkan kring VFU utgör en central del, då VFU integrerar teori och praktik inom utbildningen och innebär en direkt kontakt med studenternas framtida arbetsliv. För att säkra kvaliteten och rättssäkerheten i VFU-examinationen förs en fortlöpande dialog med skolhuvudmän i de omgivande kommunerna, vilket sker både centralt och på institutionsnivå. Kontakt med skolverksamheten sker praktiskt taget dagligen mellan VFU-kurslärare och handledare i skolorna. Tät kontakt finns även mellan VFU-studierektorer och kommunernas VFU-samordnare.

Regionens sju lärosäten, med SU representerat av prorektor, samt förbundet Storsthlm som representerar de 26 kommunerna i Stockholmsregionen utgör en styrgrupp för det gemensamma samverkansavtalet som reglerar VFU i regionen. 190101 träder ett nytt samverkansavtal i kraft, där som tidigare nämnts kravet på att en VFU-handledare ska ha genomgått handledarutbildning har skärpts. Handledaren ska liksom tidigare vara behörig och ha lärarlegitimation i rätt ämne. Det nya samverkansavtalet erbjuder större möjligheter än tidigare för studenterna att genomföra fältstudier, vilket innebär att de har möjlighet att bl.a. observera lektioner och genomföra intervjuer på sin VFU-skola även utanför VFU-kurserna. Även om detta redan förekommer inom de ämnesdidaktiska delkurserna, kommer det nya avtalet att öka möjligheterna att integrera teori och praktik och därmed stärka arbetslivsanknytningen. Styrgruppen ansvarar även för att det genomförs en årlig samverkanskonferens där representanter från regionens lärosäten och VFU-handledare, rektorer, VFU-samordnare och utbildningschefer deltar. Representanter från Storsthlms strategiska nätverk (d.v.s. utbildningsdirektörer, förvaltningschefer eller processledare från Storsthlm) medverkar i olika referensgrupper och arbetsgrupper vid SU.

Vad gäller organisationen av VFU har ett stort utvecklingsarbete genomförts under de senaste åren för att stärka samverkan mellan lärarutbildningarna och kommuner och skolor. Fr.o.m. ht 18 införs en ny VFU-organisation på SU med ett centralt fakultetsövergripande VFU-kollegium och en utbildningsledare med särskilt ansvar för VFU. Samtidigt har en central VFU-koordinator tillsatts med ett samlat ansvar för kontakter med de kommuner som ingår i samverkansavtalet. Studenternas VFU-placeringar organiseras centralt genom VFU-sekretariatet på Studentavdelningen. Omorganisationen har skett mot bakgrund av ett behov att förstärka den centrala samordningen mellan SU och skolhuvudmännen. En utmaning föranledd av den stora volymen inom SU:s ämneslärarutbildning är att det ibland kan vara svårt för VFU-sekretariatet att finna relevanta VFU-placeringar med behöriga och utbildade handledare i alla ämnen. En tydligare central samordning ger en bättre överblick och ökade möjligheter till samordning och planering av VFU-placeringarna.

Tillgång till kompetenta VFU-handledare är central för utbildningens kvalitet. Utöver ovan nämnda organisationsförändringar har en ny modell med s.k. VFU-kluster utvecklats. Modellen, som implementeras med början 2019, innebär att lärarstudenter i fortsättningen kommer att placeras i ett VFU-kluster i stället för en enskild skola. Därigenom ska placeringarna underlättas och studenterna ska vid behov lättare kunna göra sin VFU på flera skolor. Även om VFU genomgående får mycket goda omdömen i kurs- och programvärderingar, har studenter framfört önskemål om att få undervisa vid fler än en skola för att få en bredare helhetssyn på yrket, exempelvis avseende olika socioekonomiska förhållanden och deras inverkan på lärares verksamhet. Dessa förändringar bidrar till att ytterligare stärka utbildningens användbarhet och relevans för studenternas kommande yrkesliv i samverkan med olika aktörsgrupper och myndigheter. VFU-kluster kommer även att underlätta fortbildningsinsatser som t.ex. kommunförlagda handledarutbildningar.

Systematisk samverkan med arbetslivet sker även i programråden, där en fast plats är reserverad för en representant för skolverksamheten. Förutom kontakterna med skolor, skolhuvudmän och myndigheter som Skolverket, har SU även löpande kontakter med andra instanser som t.ex. Utbildningsdepartementet, Statens medieråd och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Aktiv samverkan med arbetslivet sker även genom att SU:s lärare innehar expertuppdrag på Skolverket samt på kommuner och skolor i olika utvecklingsprojekt. Som tidigare nämnts utgör projektet "Stockholm Teaching & Learning Studies" (STLS) ett centralt samarbetsprojekt i Storstockholmsregionen. Utvecklandet av en praxisnära ämnesdidaktisk forskning med utgångspunkt från problem som uppstår i klassrummet syftar till att komma både verksamma lärare och lärarstudenter till del. Andra exempel är Skolverkets projekt "Samverkan för bästa skola" som samordnas av IPD, liksom MND:s arbete med att utveckla skolutvecklingsmoduler för Skolverket och fortbildningskurser kring programmering i matematikundervisning för verksamma lärare. På HSD har en fördjupad kurs (15 hp) i handledning för lärarprofessionen utarbetats. Vid ISD pågår ett antal forskningsprojekt som berör andraspråksutveckling och flerspråkighet i klassrummet, vilket kommer studenterna till del genom att flerspråkighet lyfts fram i UVK-delkurserna i ämnesdidaktik. Därutöver har även rektorsmedel erhållits för att utveckla en podcast om språkundervisning och språkinläring (Språklärapodden), dit verksamma lärare och forskare bjuds in.

SU:s samarbete med skolor, kommuner och myndigheter såsom Skolverket möjliggör för lärare och studenter att vara kontinuerligt uppdaterade avseende aktuella rapporter rörande skola och utbildning. Därigenom inhämtas information som är relevant avseende utbildningens användbarhet för studenterna och deras förberedelse för arbetslivet. Samarbetet bidrar också till att utbildningen kontinuerligt uppdateras och anpassas till ett arbetsliv i ständig förändring, bl.a. genom att aktuella rapporter och forskningsöversikter integreras i kurser. Lärare informeras också om aktuella frågor inom utbildningsvärlden genom SU:s eget lärarutbildningsbrev, som skickas ut internt och externt en gång i månaden. Därutöver skickas en intern omvärldsbevakning om skola och lärarutbildning ut veckovis av områdeskansliet för humanvetenskap.

SU Alumni är ett övergripande nätverk på SU, där även examinerade ämneslärare inbjuds till aktiviteter. För att få en tätare kontakt med tidigare studenter har ISD och HSD startat egna alumnträffar som kommer att äga rum fr.o.m. ht 18. På MND har sådana alumnträffar anordnats fram till förra läsåret, då de tillfälligt upphörde på grund av lågt deltagande. Arbete pågår emellertid för att återuppta denna verksamhet under former som ger en högre grad av deltagande. Generellt bedöms alumnaverksamheten vid de tre programansvariga institutionerna ha en stor utvecklingspotential. Bl.a. planeras utskick av nyhetsbrev till utexaminerade ämneslärare. Målet är att studenterna både under utbildning och efter examen ska vara en del av ett nätverk och bjudas in till träffar och föreläsningar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns en etablerad samverkan mellan SU och arbetslivet på olika nivåer, i syfte att kvalitetssäkra utbildningen och dess relevans för yrkesverksamheten. Den nya organisationen kring VFU som redovisats ovan syftar till en ännu tätare samverkan framöver.

Verksamhetsföreträdaren i SU:s VFU-kollegium har läst och gett synpunkter på denna del av självvärderingen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan